

Μιχάλης Μπικάκης

Ολοκληρωμένα

Κριτήρια Αξιολόγησης

ΒΑΣΙΣΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ | Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

- Ομαδοποίηση κριτηρίων ανά εξεταστέα ενότητα
 - Ενδεικτικές ερωτήσεις ΙΕΠ
 - Ολοκληρωμένες απαντήσεις

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

ISBN 978-960-456-580-1

© Copyright: Μάιος 2022, Μ. Μπικάκης, Εκδόσεις ΖΗΤΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία Π. ΖΗΤΗ & ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.
Εκτύπωση 18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας
Βιβλιοδεσία Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:
Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ:
Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Στην Αθηνά,
για το ελπιδοφόρο βλέμμα της

Προλογικό Σημείωμα

Η είσοδος της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας στην εξεταστική διαδικασία των δύο πρώτων τάξεων του Λυκείου μετέβαλε ριζικά τη μορφή και το επίπεδο δυσκολίας των προαγωγικών εξετάσεων, καθορίζοντας πλέον ενιαία όρια σε πανελλήνια κλίμακα. Μαθητές και καθηγητές καλούνται να ανταποκριθούν με επιτυχία στις νέες απαιτήσεις, καθώς, πέρα από την κοινή εξέταση ύλη, με την Τράπεζα Θεμάτων προβλέπεται κοινός βαθμός δυσκολίας στη διατύπωση των εξεταστικών δοκιμίων όλων των μαθημάτων σε πανελλήνια έκταση. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν φαινόμενα ευνοιοκρατίας και ανισότητας τα οποία, στο παρελθόν, καταστρατηγούσαν την ισότιμη αντιμετώπιση των μαθητών σε εθνικό επίπεδο. Πλέον τα θέματα αξιολογούνται σε κεντρικό επίπεδο και στη συνέχεια παρέχονται προς χρήση από τις εκπαιδευτικές μονάδες.

Στην προσπάθεια για τη δημιουργία ενός δίκαιου τρόπου εξέτασης, ο οποίος όμως θα λαμβάνει υπόψη του και τις ιδιαιτερότητες εκάστης σχολικής μονάδας, το ΙΕΠ πρόνοιε ώστε τα προσφερόμενα από την Τράπεζα Θεμάτων κριτήρια να μην είναι πλήρη αλλά να προσφέρονται σε ημιτελή μορφή, δίδοντας με αυτόν τον τρόπο την ευχέρεια στους εκάστοτε εκπαιδευτικούς να προσαρμόσουν το εναπομείναν τμήμα της εξέτασης στις απαιτήσεις και τις δυνατότητες των επιμέρους σχολικών μονάδων.

Το παρόν βιβλίο έρχεται να συνδράμει μαθητές και εκπαιδευτικούς στην παραπάνω προσπάθεια, προετοιμάζοντάς τους με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο για τις απαιτήσεις που εγείρονται από την νέα μορφή της εξεταστικής διαδικασίας. Στις σελίδες του περιέχονται **ολοκληρωμένα κριτήρια αξιολόγησης** επί του συνόλου της διδακτέας ύλης των Αρχαίων Ελληνικών, τα οποία εναρμονίζονται πλήρως με τις οδηγίες του ΙΕΠ για την **μορφή της εξεταστικής διαδικασίας**. Τα ημιτελή κριτήρια που περιλαμβάνονται στην Τράπεζα Θεμάτων του ΙΕΠ **ομαδοποιούνται με απλό και κατανοητό** τρόπο με γνώμονα την **εξεταζόμενη** κάθε φορά **ενότητα**. Για **κάθε μία** προσφέρεται ένα **πλήρες** εξεταστικά και άρτιο παιδαγωγικά **κριτήριο** απαρτιζόμενο κατά το **ήμισυ** από ερωτήσεις και παρατηρήσεις προερχόμενες από τα αναρτημένα στην Τράπεζα κριτήρια ενώ το **εναπομείναν μέρος** συμπληρώνεται από τον γράφοντα προκειμένου να προσφερθεί έτοιμο προς χρήση στην εκπαιδευτική και μαθητική κοινότητα.

Το απόσπασμα προς **μετάφραση**, η **λεξιλογική άσκηση κλειστού τύπου** και η **ερώτηση εισαγωγής κλειστού τύπου**, αντλούνται από τα προσφερόμενα κριτήρια της Τράπεζας Θεμάτων. Οι εναπομείνουσες **ερμηνευτικές ερωτήσεις** έχουν διαμορφωθεί από τον γράφοντα με στόχο την **εμβάθυνση** στο **εννοιολογικό περιεχόμενο** του αντίστοιχου αποσπάσματος. Ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί στην **προσπάθεια αποφυγής επανάληψης** των ερωτημάτων στις περιπτώσεις αλληλοκάλυψης ενοτή-

των ως αποτέλεσμα του εξεταστικού σχεδιασμού του ΙΕΠ. Το γεγονός αυτό επιδρά τελικά θετικά στην αξιολογική διαδικασία καθώς, για τις επίμαχες ενότητες, μαθητές και εκπαιδευτικοί έχουν στη διάθεσή τους **ποικιλία ερωτήσεων**, οι οποίες τους επιτρέπουν την **πολύπλευρη προσέγγιση και εμβάθυνση του περιεχομένου** των εξεταζόμενων αποσπασμάτων. Τα **παράλληλα κείμενα** προέρχονται από τις **ενότητες** της διδακτέας ύλης που εξετάζονται από **μετάφραση**, σύμφωνα με τις οδηγίες διδασκαλίας του μαθήματος, και έχουν επιλεγεί με γνώμονα την εννοιολογική τους συσχέτιση –θετική ή αρνητική– με το πρωτότυπο απόσπασμα. Στόχος είναι η **αντιπαράβολή** των προσφερόμενων πληροφοριών για την **αποκάλυψη σχέσεων ομοιότητας ή διαφοράς** ανάμεσα στις προβαλλόμενες καταστάσεις. Οι **γραμματικές και συντακτικές παρατηρήσεις** με τις οποίες ολοκληρώνεται κάθε κριτήριο είναι διατυπωμένες με **σύγχρονο τρόπο** ώστε να προβάλλεται η **συσχέτιση μορφής και περιεχομένου** του αρχαιοελληνικού κειμένου, σύμφωνα με την διαφαινόμενη τάση του ΙΕΠ.

Κάθε ολοκληρωμένο κριτήριο αξιολόγησης συνοδεύουν, σε αύξουσα αριθμηση, όλες οι **εναλλακτικές λεξιλογικές ασκήσεις** που έχουν αναρτηθεί στην Τράπεζα Θεμάτων σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες **ερωτήσεις εισαγωγής**. Με αυτόν τον τρόπο εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν **συγκεντρωμένο** σε ενιαίο χώρο το **σύνολο** του προσφερόμενου **υλικού** για κάθε μία από τις εξεταστικές ενότητες του μαθήματος. Τους παρέχεται, έτσι, η δυνατότητα να **τροποποιήσουν** τα υφιστάμενα **ολοκληρωμένα κριτήρια** αντικαθιστώντας το προερχόμενο από την Τράπεζα Θεμάτων τμήμα με όποιο οι ίδιοι επιθυμούν. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να «προσωποποιήσουν» την εξέταση και να την **προσαρμόσουν** στις **δικές τους απαιτήσεις**, ενώ, ταυτόχρονα, έχουν **εποπτεία** του συνόλου του **προσφερόμενου υλικού** για καλύτερη προετοιμασία.

Στο παραπάνω πλαίσιο εντάσσεται και ο επιμερισμός στις οικείες εξεταστικές ενότητες των **πρόσθετων ερωτήσεων**, οι οποίες προσφέρονται από το ΙΕΠ για την δημιουργία **ενδεικτικών κριτηρίων αξιολόγησης**.

Με γνώμονα την διευκόλυνση των μαθητών στην αυτοαξιολόγηση της προσωπικής τους εργασίας επιλέχθηκε η **σύνταξη των απαντήσεων σε συνεχή λόγο** και όχι με την μορφή βασικών σημείων (bullets) καθώς συχνά η εκφραστική αδυναμία και το περιορισμένο λεξιλόγιο τους οδηγούν σε λεκτικά σφάλματα με άμεσες συνέπειες στην ορθή εννοιολογική απόδοση του επιθυμητού αποτελέσματος. Το **ύφος** διατηρήθηκε **απλό, λιτό και κατανοητό** επιδιώκοντας να συνδράμει, με τη σειρά του, την προαναφερθείσα στοχοθεσία.

Κλείνοντας την παρουσίαση του ανά χείρας έργου, ευελπιστώ ότι θα εκπληρώσει τους **στόχους** που οδήγησαν στην συγγραφή του, προσφέροντας, στους μεν **εκπαιδευτικούς**, **πρωτότυπες προτάσεις αξιολόγησης**, στους δε **μαθητές**, την ευκαιρία να **προετοιμαστούν με επιτυχία** για την νέα μορφή της εξεταστικής διαδικασίας.

Πίνακας Περιεχομένων

Μέρος πρώτο: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2	10
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§2-3	17
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§3-4	23
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19	30
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21	42
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§19-21	52
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-22	58
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23	67
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51	75
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§51-52	87
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3	94
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§55.3-56	111
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§18-19	124
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§19-20	137
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§20-21	149
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3	160
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23	173
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72	183
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2	194
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72	206
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73	216
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2	226
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74	233
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1	240
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.1-75.4.1	246
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5	252
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3	264
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.3-81.5	275
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4	283

Μέρος δεύτερο: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2	298
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§2-3	302
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§3-4	306
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19	311
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21	317
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§19-21	321
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-22	325
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23	331
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51	336
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§51-52	342
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3	346
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§55.3-56	352
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§18-19	358
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§19-20	364
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§20-21	369
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3	373
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23	377
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72	383
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2	389
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72	395
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73	400
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2	405
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74	410
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1	414
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.1-75.4.1	420
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5	424
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3	430
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.3-81.5	434
Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4	440
Βιογραφικό σημείωμα	447

Μέρος πρώτο

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

Κριτήριο αξιολόγησης

Ξενοφώντος - Τράπεζα Θεμάτων

 ΘΕΜΑ 12206

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδιοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1 Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι». Μονάδες 30

2 Ο Λύσανδρος φαινομενικά τηρεῖ μεγαλόψυχη στάση ἀπέναντι στους Αθηναίους. Ποιο στόχο εξυπηρετεῖ ἡ στάση του αὐτή; Με ποιες γλωσσικές ἐπιλογές καταδεικνύει τὸ σχέδιό του ὁ ἱστορικός; Μονάδες 10

3 «Τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου σήμανε γιὰ τις περισσότερες ἐλληνικές πόλεις τὴν ἐναλλαγὴ ἀπλῶς ἐπικυρίαρχου». Ποια στοιχεῖα τοῦ κειμένου δικαιολογοῦν τὴν παραπάνω φράση; Μονάδες 10

4 [1.18] Ἀπὸ τὴν Ἀβυδο ὁ Λύσανδρος ἔβαλε πλῶρη, ἀκολουθώντας τὴν παραλία, γιὰ τὴ Λάμψακο, ποῦ ἦταν σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων· οἱ Ἀβυδηνοὶ κι οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἀκολουθοῦσαν ἀπὸ τὴ στεριά, μ' ἀρχηγό τὸν Θώρακα τὸν Λακεδαιμόνιο. [1.19] Ἐκαναν ἐπίθεση στὴν πόλη, τὴν κατέλαβαν μ' ἔφοδο καὶ καθὼς ἦταν πλούσια –γεμάτη τροφές, κρασί κι ἄλλες προμήθειες– οἱ στρατιῶτες τὴ λεηλάτησαν· τοὺς πολίτες ωστόσο τοὺς ἀφήσε ὁ Λύσανδρος ὅλους ἐλεύθερους.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.1.§18-19 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να συγκρίνετε τὴν στάση τοῦ Λύσανδρου πρὸς τις συμμαχικές πόλεις τῆς Ἀθήνας, πρὶν

και μετά τη νίκη του στη Λάμψακο λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά χωρία και στα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο). Μονάδες 10

5 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

Α	Β
<p>1. <i>ύπεδέχοντο</i></p> <p>2. <i>έπεσκεύαζεν</i></p> <p>3. <i>ϊδοι</i></p> <p>4. <i>συλλεγῶσιν</i></p> <p>5. <i>καταλιπών</i></p>	<p>α. αόρατος</p> <p>β. κατάληψη</p> <p>γ. περιοχή</p> <p>δ. αποσκευή</p> <p>ε. αποδεκτός</p> <p>ζ. υπόλοιπο</p> <p>η. διαλογή</p>

Μονάδες 10

6 α) *Καταλιπών δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἄρμοσθην Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.* Να μεταφέρετε τα κύρια ονόματα της τελευταίας περιόδου του αποσπάσματος στη δοτική στον αριθμό που βρίσκονται. (μονάδες 5)

β) *ἔφυγον, ἐγένοντο, ἴδοι, ἀπέπεμπεν, συλλεγῶσιν:* Να μεταφερθούν οι παραπάνω τύποι στον άλλο αριθμό διατηρώντας αναλλοίωτα τον χρόνο, την ἐγκλίση και τη φωνή. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7 α) Να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος του αποσπάσματος. (μονάδες 4)

β) Να εντοπίσετε τρεις (3) επιρρηματικές μετοχές στο απόσπασμα και να δηλώσετε την λειτουργία τους. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

8 Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
<p>1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο</p> <p>2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει</p> <p>3. Το έργο του Ξενοφόντα δεν διαθέτει</p> <p>4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους</p> <p>5. Η συγγραφή των <i>Έλληνικών</i> διακρίνεται από</p>	<p>α. μετά το έτος 355 π.Χ.</p> <p>β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.</p> <p>γ. στην οργή των θεών.</p> <p>δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.</p> <p>ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.</p> <p>ζ. την περίτεχνη διατύπωση.</p> <p>η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.</p>

Μονάδες 10

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ από ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΘΕΜΑ 12209

1 Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».
Μονάδες 30

5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἔφυγον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Οι ληστές βρήκαν ἔξοδο _____ από την τράπεζα, χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από κανέναν.
- Για την _____ επεισοδίων ο αγώνας πραγματοποιήθηκε χωρίς θεατές.
- Το _____ ζήτημα είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Προσφέρει συχνά εθελοντική βοήθεια σε ένα _____ ζώων της περιοχής της.
- Δεν μου μιλά καθόλου, με _____ συνεχώς.
Μονάδες 10

8 Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο <i>Ἑλληνικά</i> κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
	ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
	η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 12229

1 Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».
Μονάδες 30

5 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ου-**

σιαστικό της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: *ἔπλει, ὑπεδέχοντο, ἴδοι, εἰδώς, καταλιπών*.

Μονάδες 10

8 Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφώντα <i>Έλληνικά</i>	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφώντα <i>Έλληνικά</i>	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5ου αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 12254

1 Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά το απόσπασμα: «Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι».

Μονάδες 30

5 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
<p>1. <i>ὑπεδέχοντο</i></p> <p>2. <i>ἐγένοντο</i></p> <p>3. <i>ἴδοι</i></p> <p>4. <i>ἄστυ</i></p> <p>5. <i>καταλιπών</i></p>	<p>α. απόγονος</p> <p>β. προάστιο</p> <p>γ. κατάληψη</p> <p>δ. παράλειψη</p> <p>ε. οραματιστής</p> <p>ζ. υπόδειγμα</p> <p>η. αποδεκτός</p>

Μονάδες 10

8 Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα *Ἑλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.
- ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 12278

1 Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι».

Μονάδες 30

5 Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αποδοχή, πρόγονος, όραμα, ταχύτητα, έκλειψη**.

Μονάδες 10

8 Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.

3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Εναλλακτικό κριτήριο αξιολόγησης (σε συνδυασμό με ερωτήσεις του θέματος 12206)

ΘΕΜΑ 12629

2 Πώς αποδεικνύεται στο παραπάνω κείμενο η μεγάλη αξία που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στις σπονδές; (μονάδες 4) Ποια ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο θεσμός αυτός τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο του πολέμου; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3 Αφού εντοπίσετε **τα ρήματα** που φανερώνουν τις ενέργειες που έκανε ο Λύσανδρος μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς (μονάδες 2), να εξηγήσετε ποια είναι η σημασία της επιλογής χρόνου που χρησιμοποιεί ο ιστορικός, για να δηλώσει αυτές τις ενέργειες (μονάδες 8).

Μονάδες 10

4 Τ' άλλο πρωί με τα χαράματα ο Λύσανδρος έδωσε παράγγελμα στα πληρώματα να φάνε και να επιβιβαστούν· αφού έκαναν όμως όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και σήκωσαν τις λινάτσες στα πλευρά των πλοίων, πρόσταξε να μην κουνηθεί κανένα από τη θέση του μήτε ν' ανοιχτεί. Με την ανατολή του ήλιου οι Αθηναίοι παρατάχτηκαν κατά μέτωπο έξω από το λιμάνι, έτοιμοι για ναυμαχία· όταν ωστόσο πέρασε η μέρα δίχως ο Λύσανδρος να βγει να τους απαντήσει, επέστρεψαν στους Αιγός Ποταμούς. Τότε ο Λύσανδρος πρόσταξε τα γοργότερα καράβια του ν' ακολουθήσουν τους Αθηναίους, να παρατηρήσουν τι θα κάνουν μετά την αποβίβασή τους και να γυρίσουν να του αναφέρουν. Στο μεταξύ, ώσπου να επιστρέψουν αυτά, δεν έβγαλε τα πληρώματα από τα πλοία. Τέσσερις μέρες ακολούθησε αυτή την τακτική, και κάθε φορά οι Αθηναίοι έβγαζαν τον στόλο τους στο πέλαγο.

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.1.§22-24 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να περιγράψετε την προσωπικότητα και τις στρατηγικές ικανότητες του Λύσανδρου λαμβάνοντας υπόψη τις αναφορές του Ξενοφώντα και στα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο). Μονάδες 10

6 α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **Αλκιβιάδη, τινά, ὄσφ, ἄστυ, καταλιπών.** (μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στον ενεστώτα διατηρώντας για τα ρήματα το ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και φωνή: **ὑπεδέχοντο, ἔφυγον, ἴδοι, ἔσσεσθαι, ἐπεσκεύαζεν.** (μονάδες 5) Μονάδες 10

7 α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

Λύσανδρος: είναι _____ στ _____

ἀσφάλειαν: είναι _____ στ _____

τῶν ἐπιτηδείων: είναι _____ στ _____

ἄρμοστήν: είναι _____ στ _____

τὰς ναῦς: είναι _____ στ _____

β. Ἐπί δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.· Ο ιστορικός αφηγείται τα γεγονότα δίνοντας έμφαση στη χρονική ακρίβεια. Με ποιους επιρρηματικούς προσδιορισμούς το επιτυγχάνει στο παραπάνω απόσπασμα; (μονάδες 5). Μονάδες 10

* Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12206, βλέπε σελίδα 10 κ.έ. του παρόντος έργου.

Μέρος δεύτερο
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.51-2

Κριτήριο αξιολόγησης • Ξενοφώντας - Τράπεζα Θεμάτων

Θέμα 12206

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.51-2

1. Α. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεων του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλήρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστειλε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε – δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' άλλου, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

Β. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστειλε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωνόταν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

2. Μετά τη νίκη του εναντίον του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς ο Λύσανδρος στρέφεται εναντίον των συμμαχικών πόλεων των Αθηνών στην περιοχή, του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (*Έπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα*). Η άφιξή του έγινε δεκτή με χαρά από τους καταπιεσμένους πληθυσμούς των συγκεκριμένων πόλεων (*Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο*), οι οποίες στο πρόσωπό του αντίκρουζαν τον απελευθερωτή τους από την αθηναϊκή κυριαρχία και καταπίεση. Ο Λύσανδρος συμπεριφέρεται φαινομενικά με μεγαλοψυχία στα μέλη των αθηναϊκών φρουρών στις συγκεκριμένες πόλεις και δεν τους συλλαμβάνει αιχμαλώτους. Αντίθετα, τους επιτρέπει να επιστρέψουν αβλαβείς στην πατρίδα τους (*τούς τῶν Αθηναίων φρουρούς ὑποσπόνδους ἀφέντες*). Μάλιστα, πέρα από αυτό, επιτρέπει σε κάθε Αθηναίο που συναντά στο δρόμο του να κινηθεί με ασφάλεια προς την μητρική του πόλη (*καὶ εἴ τινα ποῦ ἄλλον ἴδοι Αθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Αθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ*). Η πράξη του αυτή δεν απορρέει από τα φιλόνηρωπα αισθήματα του Σπαρτιάτη στρατηγού αλλά εντάσσεται στο μακρόπνοο σχέδιό του για τον εξαναγκασμό των Αθηναίων σε παράδοση κάτω από την πίεση του λιμού (*εἰδὼς ὅτι ὄσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι*). Όσο μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός των παγιδευμένων ατόμων εντός των τειχών τόσο γρηγορότερα η πείνα θα τους έσπρωχνε στην συνθηκολόγηση. Για να καταστήσει σαφή το στόχο του Λυσάνδρου ο Ξενοφώντας επιλέγει να δηλώσει τη σκέψη του Σπαρτιάτη στρατηγού με τη χρήση της αιτι-

ολογικής μετοχής *είδως* η οποία, με την παρουσία της, αποκαλύπτει την υποβόσκουσα αιτία των πράξεών του. Παράλληλα, η παρουσία της έκφρασης «*θάπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσειν*» φανερώνει τον επιδιωκόμενο σκοπό, ολοκληρώνοντας το σχήμα «αιτίου-αιτιατού (αποτελέσματος)» που είναι υπεύθυνο για τις πράξεις και τις αποφάσεις του μεγάλου Σπαρτιάτη στρατηγού.

3. Με το πέρασμα των ετών η αθηναϊκή συμμαχία μεταβλήθηκε σε αθηναϊκή ηγεμονία. Οι Αθηναίοι συμπεριφέρονταν υποτιμητικά προς τους «συμμάχους» τους και τους εξανάγκαζαν να πληρώνουν φόρο υποτέλειας. Όταν ξέσπασε η σύγκρουση με τους Σπαρτιάτες, οι τελευταίοι παρουσιάστηκαν ως «απελευθερωτές» των συμμαχικών πόλεων. Η ιστορική πραγματικότητα, όμως, απέδειξε ότι στόχος τους δεν ήταν η απελευθέρωση των ελληνικών πόλεων από την αθηναϊκή καταπίεση αλλά η επέκταση της σπαρτιατικής κυριαρχίας σε όλο τον ελληνικό χώρο. Ο στόχος τους γίνεται απόλυτα αντιληπτός στο παρόν απόσπασμα μέσα από τη μελέτη των πράξεων του Λύσανδρου. Μετά τη νίκη του έναντι του αθηναϊκού στόλου κατευθύνεται προς το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα (*Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα*). Με την αναίμακτη παράδοση των πόλεων (*Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο*) και την απομάκρυνση των Αθηναίων φρουρῶν με τη σύναψη σπονδῶν (*οὓς τῶν Αθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες*) ο Λύσανδρος τυπικά έχει ολοκληρώσει την αποστολή απελευθέρωσης των πόλεων του Πόντου από τις αθηναϊκές δυνάμεις. Στη συνέχεια, όμως, πριν συνεχίσει την πορεία του προς την Αθήνα για να οργανώσει την πολιορκία της πόλης από την θάλασσα σπεύδει να εγκαταστήσει τον Σθενέλαο τον Λάκωνα ως αρμοστή (*Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα*). Με θλίψη λοιπὸν παρατηρούμε ότι οι διακηρύξεις των Λακεδαιμονίων για ανεξαρτησία των ελληνικών πόλεων αποτελούσαν απλὸ επικοινωνιακὸ τέχνασμα για να εξασφαλίσουν τη βοήθεια και τη συνεργασία τους ἐναντίον των αντιπάλων τους. Αληθινὸς τους στόχος ἦταν να κυριαρχήσουν στον ελλαδικὸ χώρο στη θέση των Αθηναίων, ὅπως διαφαίνεται και ἀπὸ τὸ ὑπὸ μελέτη ἀπόσπασμα.

4. Ἀπὸ τὴ μελέτη των διδόμενων κειμένων διαπιστώνουμε ὅτι ἡ συμπεριφορά του Λύσανδρου πρὸς τις συμμαχικὲς πόλεις τῆς Αἰθῆνας δεν διαφοροποιεῖται ριζικά πρὶν και μετὰ τὴν νίκη του ἐναντίον των αθηναϊκῶν δυνάμεων στους Αἰγὸς ποταμούς. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πορείας τους πρὸς τὸν Ἑλλήσποντο οἱ Σπαρτιάτες, μαζί με τους συμμάχους τους, ἐπιτέθηκαν στὴ Λάμψακο και τὴν κατέλαβαν με ἐφόδο. Μετὰ τὴν κατάληψη τῆς πόλης οἱ στρατιῶτες ἐπιδόθηκαν σε ληλασία τῆς πόλης «*καθὼς ἦταν πλοῦσια –γεμάτη τροφές, κρασί κι ἄλλες προμήθειες–*» προκειμένου να διασφαλίσουν τὰ ἀπαραίτητα τρόφιμα και ἐφόδια για τὴ συνέχεια τῆς ἐκστρατείας τους. Ἡ εἰκόνα ἀλλάζει ἄρδην μετὰ τὴν νίκη του σπαρτιατικὸ ὅσπου στους Αἰγὸς ποταμούς. Το Βυζάντιο και ἡ Καλχηδόνα, ἀντιλαμβανόμενες τὴν ἀλλαγὴ στὴν ἰσορροπία ἰσχύος στον ελλαδικὸ χώρο σπεύδουν να παραδοθῶν ἀμαχητὶ στους Λακεδαιμόνιους και να ἐκδιώξουν τις ἐγκατεστημένες αθηναϊκὲς φρουρές (*Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Αθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες*). Ο Ξενοφώντας δεν κάνει καμία ἀναφορά σε περιστατικὰ ληλασίας γεγονόσ που μας ὠθεῖ να πιστέψουμε ὅτι ἡ παράδοση τῆς πόλης δεν συνοδεύτηκε ἀπὸ ἀντίστοιχες φρικαλεότητες. Οφείλουμε να ἀναφέρουμε ὅτι και στις δύο περιπτώσεις ὁ Λύσανδρος συμπεριφέρθηκε με μεγαλοψυχία στο ἀνθρώπινο δυναμικὸ των πόλεων καθὼς και στὴν περίπτωση τῆς Λαμψάκου, ὅπως και στο Βυζάντιο και τὴν Καλχηδόνα, δεν αἰχμαλώτισε κανέναν ἀπὸ τους ἀντιπάλους του. Ἐπομένως, ἡ στάση που τηρεῖ ὁ Λύσανδρος πρὸς τις συμμαχικὲς πόλεις διακρίνεται ἀπὸ ἀνθρωπισμὸ, ἐφόσον δεν προχωρᾶ σε ἀκρότητες ἐναντίον του πληθυσμοῦ τους ἀλλὰ ἀρκεῖται στὴν λήψη των ἀναγκαίων μόνο ἐφοδίων για τὴν ἐπιτέλεση του στόχου του, τὴν ἐξόντωση του αθηναϊκοῦ στόλου. Ἡ ἐπιλογή τῆς χρήσης βίας (*Ἐκα-*

ναν επίθεση στην πόλη, την κατέλαβαν μ' έφοδο) στην περίπτωση της Λαμψάκου οφείλεται στην απόφαση των Λαμψακηνών να διατηρήσουν τη συμμαχία με την Αθήνα –η οποία διατηρούσε ακόμη την αίγλη και την στρατιωτική της ισχύ– και να αντισταθούν στο σπαρτιατικό στρατό. Αντίθετα, το Βυζάντιο και η Καλχηδόνα επέλεξαν να παραδοθούν αποφεύγοντας κάθε περιττή αιματοχυσία μετά την ολοκληρωτική ήττα του αθηναϊκού στόλου. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η αντίδραση του Λύσανδρου υπαγορεύεται από τη στάση που τηρούν οι συμμαχικές πόλεις προς τον ίδιο και τα στρατεύματά του.

5. 1-ε, 2-δ, 3-α, 4-η, 5-ζ

6. α) **Βυζαντίου:** Βυζαντίω

Καλχηδόνας: Καλχηδόνη

Σθενέλαον: Σθενελάω

Λάκωνα: Λάκωνι

Λάμψακον: Λαμψάκω

β) **Έφυγον:** **Έφυγε**

έγένοντο: **έγένετο**

ΐδοι: **ΐδοιεν**

άπέπεμπεν: **άπέπεμπον**

συλλεγῶσιν: **συλλεγῆ**

7. α) Στο κείμενο συναντάμε τον παρακάτω υποθετικό λόγο: *εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας.*

Αναγνώριση υποθετικού λόγου

εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον: Υπόθεση (εἴ + ευκτική)

ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας: Απόδοση (οριστική ιστορικού χρόνου)

Ο υποθετικός λόγος δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

β) **Σημείωση:** Κάθε συνδυασμός των παρακάτω στοιχείων θεωρείται αποδεκτός.

- *ἀφέντες:* επιρρηματική χρονική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *ὑπεδέχοντο*.
- *διδούς:* επιρρηματική τροπική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο *ἀπέπεμπεν*.
- *εἰδώς:* επιρρηματική αιτιολογική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *ἀπέπεμπεν*.
- *Καταλιπών:* επιρρηματική χρονική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *ἐπεσκεύαζεν*.
- *ἀποπλεύσας:* επιρρηματική χρονική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *ἐπεσκεύαζεν*.

8. 1-δ (σ. 29), 2-α (σ. 30), 3-ε (σσ. 31-32), 4-γ (σ. 32), 5-η (σ. 33)

Εναλλακτικές ασκήσεις από Τράπεζα Θεμάτων

Θέμα 12209

1. βλέπε Απαντήσεις Θέμα 12206

5. διαφυγής, αποφυγή, προσφυγικό, καταφύγιο, αποφεύγει

8. 1-γ (σ. 30), 2-δ (σ. 30), 3-η (σ. 30), 4-ζ (σ. 32), 5-β (σ. 32)

Θέμα 12229

1. βλέπε Απαντήσεις Θέμα 12206

5. πλεύση, απόπλους, πλοίαρχος – υποδοχή, δέκτης, δοχείο – ιδέα, ιδανικό, εξιδανίκευση – είδηση, συνείδηση, ειδικός – παράλειψη, έλλειμμα, λιποθυμία
8. 1-α (σ. 29), 2-β (σ. 31, 33), 3-α (σ. 32), 4-β (σ. 32), 5-β (σ. 33)

Θέμα 12254

1. βλέπε Απαντήσεις Θέμα 12206

5. 1-η, 2-α, 3-ε, 4-β, 5-δ
8. α-Λ (σ. 29), β-Σ (σ. 30), γ-Λ (σ. 30), δ-Λ (σ. 31), ε-Σ (σ. 33)

Θέμα 12278

1. βλέπε Απαντήσεις Θέμα 12206

5. *υπέδεχοντο, έγένοντο, ίδιοι, θάπτον, καταλιπών*
8. 1-α (σ. 29), 2-β (σ. 30), 3-β (σ. 32), 4-α (σ. 32), 5-β (σ. 32)

Θέμα 12629

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιολογούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας παρέδωσαν τις πόλεις τους στον Λύσανδρο, αφού πρώτα εξασφάλισαν την ασφαλή αποχώρηση για τους άνδρες της αθηναϊκής φρουράς με σπονδές αφιερωμένες στους θεούς (*τούς τών Αθηναίων φρουρούς ύποσπόνδους άφέντες*). Ο όρος *ύπόσπονδος* αναφέρεται γενικότερα σε ηττημένους που παραδόθηκαν στους νικητές ή σε νεκρούς πολέμου που οι δικοί τους παραδέχθηκαν την ήττα τους και ζήτησαν από τους νικητές άδεια να παραλάβουν τα σώματα για ταφή. (μονάδες 4)

Οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας δεν φέρονται εκδικητικά στους ανίσχυρους πλέον Αθηναίους φρουρούς, αντιθέτως με σεβασμό στον ηττημένο τούς απομακρύνουν από την περιοχή «υπό την προστασία των θεών». Παρά τη διαφορά του πολιτεύματος ανάμεσα στη Σπάρτη και στην Αθήνα και παρά τη βιαιότητα των συγκρούσεων εξακολουθούν να υπάρχουν θεσμοί σεβαστοί από τους δύο αντιπάλους. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι η πράξη τους στηρίζεται σε αξίες βαθιά ριζωμένες στη θρησκευτική συνείδηση των Ελλήνων, οι οποίες αποτελούν, ακόμη και σε περίοδο πολέμου, συνεκτικό δεσμό της κοινωνίας της εποχής, πέρα και πάνω από οποιεσδήποτε διαφορές μεταξύ των πόλεων-κρατών. (μονάδες 6)

3. Τα ρήματα που αποδίδουν τις ενέργειες του Λύσανδρου μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς είναι: *κατεστήσατο, έπλει, άπέπεμπεν, έπεσκεύαζεν*. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί τον αόριστο (*κατεστήσατο*), για να διατυπώσει την ολοκλήρωση των ενεργειών για σπαρτιατική κυριαρχία στην περιοχή της Λαμψάκου. Στη συνέχεια, χρησιμοποιεί τους παρατατικούς (*έπλει, έπεσκεύαζεν*), για να δηλώσει την παρατεταμένη διάρκεια των ενεργειών αυτών, που περιγράφουν την προσεκτική υλοποίηση κάθε βήματος του σχεδίου του για κατάληψη της Αθήνας, χωρίς να κάνει βιαστικές κινήσεις. Τέλος, με τη χρήση του παρατατικού (*άπέπεμπεν*) δηλώνεται η επαναλαμβανόμενη προσπάθειά του να αυξήσει τον πληθυσμό της Αθήνας, για να δυσχεράνει ακόμη περισσότερο την ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση που επικρατεί στην πόλη.

4. Ο Ξενοφώντας σκιαγραφεί με επιδέξιο τρόπο την προσωπικότητα του Λύσανδρου μέσω των ενεργειών του πριν και μετά τη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς. Πιο συγκεκριμένα, πριν

από τη ναυμαχία ο Λύσανδρος εμφανίζεται οργανωτικός και μεθοδικός, καθώς καταστρώνει προσεκτικά ένα σχέδιο αιφνιδιασμού των Αθηναίων, χωρίς να υποτιμά τις ικανότητες των αντιπάλων και να υπερεκτιμά τις δικές του δυνάμεις. Μελετά τις θέσεις και τις συνήθειες των Αθηναίων, συλλέγει πληροφορίες και προσπαθεί να εντοπίσει τις αδυναμίες τους. Υπομονετικός και ψύχραιμος, διατηρώντας τα πληρώματά του πάντοτε σε ετοιμότητα, αφήνει τους Αθηναίους να πιστεύουν ότι δεν πρόκειται να τους επιτεθεί, με αποτέλεσμα εκείνοι, όπως γνωρίζουμε, να επαναπαυτούν και να αδρανήσουν. Απώτερος σκοπός του, βέβαια, είναι να αποκτήσει το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού, αφού γνωρίζει πολύ καλά τη ναυτική ικανότητα του αθηναϊκού στόλου στην ανοιχτή θάλασσα. (μονάδες 5)

Οι καλά οργανωμένες κινήσεις του και η μεθοδικότητά του συνεχίζονται και αμέσως μετά τη νίκη του στη ναυμαχία. Ειδικότερα, επιδιώκει με σύνεση όχι μόνο να διασφαλίσει την κυριαρχία της Σπάρτης στην κατακτημένη πλέον περιοχή της Λαμψάκου, αλλά και να τη διευρύνει στις πόλεις του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας, που έχουν στρατηγική σημασία. Τοποθετεί Σπαρτιάτη αρμοστή και έτσι ελέγχει τους θαλάσσιους δρόμους ανεφοδιασμού της Αθήνας. Παρουσιάζεται διορατικός, καθώς προβλέπει την έλλειψη τροφίμων που θα εμφανιστεί στην πολιορκημένη Αθήνα, αλλά και πολύ προσεκτικός στην υλοποίηση του σχεδίου του για την τελική παράδοση της πόλης των Αθηνών. Τέλος, με τη μετάβασή του στη Λάμψακο και την επισκευή των πλοίων οργανώνει με ασφάλεια και την αποχώρησή του από την περιοχή. (μονάδες 5)

6. α. *Αλκιβιάδου, τινός, ὄσου, ἄστεως, καταλιπόντος*

β. *ὕποδέχονται, φεύγουσι(ν), ὀρῶ-ὀρώη, εἶναι, ἐπισκευάζει*

7. α. • *Λύσανδρος*: είναι υποκείμενο στο (ρήμα) *ἀπέπεμπεν* [και στις μετοχές *διδοῦς* και *εἰδῶς*]

• *ἀσφάλειαν*: είναι (άμεσο) αντικείμενο στη (μετοχή) *διδοῦς*

• *τῶν ἐπιτηδείων*: είναι ετερόπρωτος προσδιορισμός (γενική αντικειμενική) στο (ουσιαστικό) *ἔνδειαν*

• *ἀρμοστήν*: είναι κατηγορούμενο (του αντικειμένου) στο (κύριο όνομα) *Σθενέλαον*

• *ναῦς*: είναι αντικείμενο στο (ρήμα) *ἐπεσκευάζεν*

β. *Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο* (μονάδες 2), *ἀφέντες, τότε, ὕστερον*

* Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1, 5, 8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12206, βλέπε σελίδα 298 κ.έ. του παρόντος έργου.

Ξενοφώντας Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

Κριτήριο αξιολόγησης • Ξενοφώντας - Τράπεζα Θεμάτων

Θέμα 12208

Ξενοφώντας Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα – δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κά-